

DOI: 10.18276/sip.2019.55-16

Zofia Gródek-Szostak*

Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie

PROCES PRZEDSIĘBIORCZEGO ODKRYWANIA JAKO FORMUŁA WSPIERANIA INNOWACJI W PRZEDSIĘBIORSTWIE – STUDIUM WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO¹

Streszczenie

Problemem badawczym w artykule jest formuła wspierania innowacji w przedsiębiorstwie poprzez zastosowanie przedsiębiorczego odkrywania. Przedsiębiorcze odkrywanie jest elementem priorytetyzacji działań podejmowanych w ramach polityki innowacyjnej w regionie. Celem badań jest identyfikacja koncepcji przedsiębiorczego odkrywania (*entrepreneurial discovery*) oraz analiza jej roli w mechanizmie wsparcia przedsiębiorstwa. Badania przeprowadzone na przykładzie województwa małopolskiego miały charakter analizy źródeł pierwotnych i objęły m.in. wyniki analizy technologii przyszłości (foresight technologiczny) zawarte w raporcie „Perspektywa technologiczna Kraków – Małopolska 2020” oraz zapisy Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego 2014–2020.

W wyniku analizy stwierdzono m.in., że proces przedsiębiorczego odkrywania oznacza szerokie promowanie przedsiębiorczości oraz wymaga ścisłej współpracy, współuczestnictwa i zaangażowania ze strony wszystkich interesariuszy z sektora publicznego. Jednym z ważniejszych wniosków, kluczowym dla powodzenia procesu, jest chęć interesariuszy do działania na polach wynikających z kompetencji.

Słowa kluczowe: przedsiębiorcze odkrywanie, innowacje, przedsiębiorczość

* E-mail: grodekz@uek.krakow.pl

¹ Publikacja sfinansowana ze środków przyznanych Wydziałowi Zarządzania Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie w ramach dotacji na utrzymanie potencjału badawczego.

Wprowadzenie

W kontekście konkurencyjności gospodarek i regionów kluczem do konkurowania na rynku jest znalezienie zróżnicowanej pozycji konkurencyjnej. Innymi słowy, znaleźć niszę aktywności i wiedzy, w której nie tylko produkty i usługi są nowe, lecz także lepsze w porównaniu z innymi. Ponadto w wyniku narastających zmian technologicznych działalność gospodarcza musi z czasem ewoluować w ciągłym poszukiwaniu przewagi konkurencyjnej. Innowacje wynikające z połączenia różnych pomysłów, doświadczeń itp. generują nowe rozwiązania, które zaspokajają potrzeby rynku (określone zazwyczaj na poziomie międzynarodowym). Możliwość usystematyzowania i uogólnienia tego zjawiska na poziomie regionalnym prowadzi do ciągłego procesu odnowy gospodarczej. Na tym gruncie zmianie uległ model rozwoju terytorialnego, koncentrując się na terytorialnym poszukiwaniu wyspecjalizowanej dywersyfikacji. Model ten, znany jako inteligentna specjalizacja, osiąga niezwykle znaczenie w obecnych postulatach europejskiej polityki regionalnej do tego stopnia, że dzięki opracowaniu strategii na rzecz inteligentnej specjalizacji (na poziomie krajowym i regionalnym) możliwe jest ubieganie się przez beneficjentów o wsparcie z funduszy strukturalnych w okresie 2014–2020.

Celem artykułu jest przedstawienie koncepcji przedsiębiorczego odkrywania (*enterprenurial discovery*) i jej roli w mechanizmie wsparcia przedsiębiorstwa na przykładzie województwa małopolskiego.

1. Koncepcja przedsiębiorczego odkrywania

Główną zasadą koncepcji inteligentnych specjalizacji jest koncentracja na „procesie przedsiębiorczego odkrywania”, czyli procesie, dzięki któremu przedsiębiorca zdaje sobie sprawę, że towar lub działanie, które może, ale nie musi istnieć w innych regionach, może zostać wytworzone lokalnie, z pewnymi zmianami i prawdopodobnie niższym kosztem (Rodrik, 2004, s. 28–29).

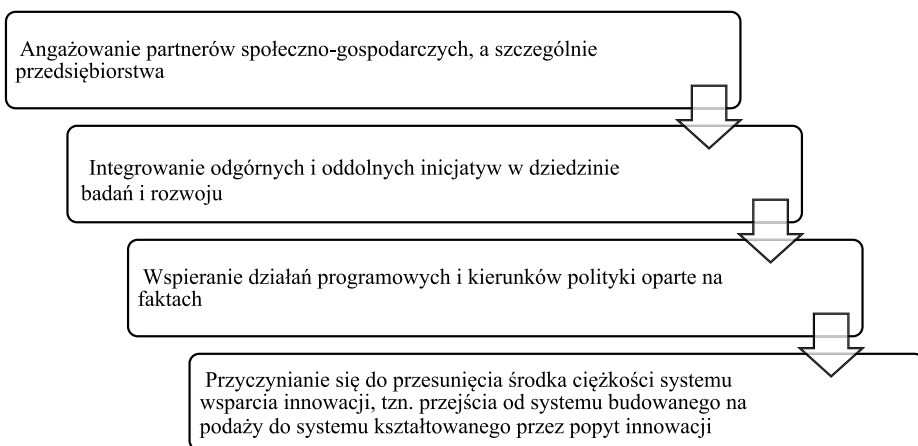
Jak wyjaśnia sam Foray (2015), koncepcja ta jest inspirowana ekonomią rozwojową Hausmanna i Rodrika (2003). Ich zdaniem, interwencja rządu powinna być skierowana na pomoc zarówno przedsiębiorcom, jak i decydom w odkrywaniu nowych rentownych produktów, m.in. przez przewyciężanie zewnętrznych efektów informacyjnych, które zagrażają małym zyskom z innowacji prywatnym przedsiębiorcom. Rekomendują subsydiowanie wchodzenia firm na nowe rynki, ponieważ

informacja dotycząca tych rynków, generowana przez pierwsze firmy, szybko rozprzestrzenia się wśród innych firm i tworzy pozytywne efekty zewnętrzne (Gródek-Szostak, Kajrunajtys, Jando, 2018).

Zadaniem koncepcji przedsiębiorczego odkrywania jest pomoc w maksymalizacji przedsiębiorczej identyfikacji nowych źródeł wzrostu, zapewnienie systematycznej obserwacji, identyfikacji oraz oceny nowych trendów biznesowych i technologicznych, a także zachęcanie firm do dzielenia się z decydentami wiedzą rynkową i technologiczną. Proces ten koncentruje się również na odkrywaniu na wczesnym etapie rozwoju nowych obszarów gospodarki, pozwala szerzyć wiedzę w celu generowania jeszcze większej liczby odkryć oraz budować masę krytyczną innowacyjności.

Koncentracja na konkretnych nowych obszarach biznesu nie oznacza zaniechania stymulujących wzrost polityk horyzontalnych, w szczególności promujących powstawanie nowych firm, ułatwiających dostęp do finansowania oraz dających możliwość szybkiego i taniego wycofania się z działalności. Sprawne przedsiębiorcze odkrywanie, kluczowy warunek PPO, w dużym stopniu uzależnione jest od łatwości wchodzenia na rynek nowych firm oraz możliwości rozwoju firm już istniejących. Istnieje silne powiązanie pomiędzy jakością otoczenia regulacyjnego i klimatu dla biznesu a siłą przedsiębiorczego odkrywania (Klinger, Lederman, 2011).

Rysunek 1. Przebieg procesu przedsiębiorczego odkrywania

Źródło: opracowanie własne.

Proces przedsiębiorczego odkrywania umożliwia przedsiębiorcom, którzy są w stanie połączyć niezbędną wiedzę o nauce, technologii i inżynierii z wiedzą o rozwoju rynku i potencjale w celu identyfikacji najbardziej obiecujących działań (Gródek-Szostak, Kajrunajtys, Chęcińska-Zaucha, 2016; Gródek-Szostak, Szeląg-Sikora, Sikora, Korenko, 2017). W procesie uczenia się aktorzy przedsiębiorczości muszą odgrywać główną rolę w odkrywaniu obiecujących dziedzin przyszłej specjalizacji, ponieważ mało prawdopodobne jest, aby potrzebne dostosowania do lokalnych umiejętności, materiałów, warunków środowiskowych i warunków dostępu do rynku były w stanie czerpać ze skodyfikowanych, publicznie udostępnionych wiedzy, a zamiast tego będzie wymagać gromadzenia zlokalizowanych informacji i tworzenia aktywów kapitału społecznego (tab. 1).

Tabela 1. Identyfikacja odkryć przedsiębiorczych: podejście oparte na analizie przypadku

Zawartość	Opis	Charakterystyka
Kontekst terytorialny	Opis ogólnego kontekstu (gospodarczego, społecznego i środowiskowego) regionu, w którym znajduje się odkrycie. Pożądane jest podkreślenie wymiaru ekonomicznego, badawczo-rozwojowego i innowacyjnego, a także innych (społecznych i środowiskowych), aby zrozumieć determinanty, z których powstaje odkrycie	obserwowanie okazji
Opis odkrycia	Identyfikacja aspektów, które definiują, ale przede wszystkim charakterystyczny charakter hybrydyzacji. W tej części należy podkreślić rolę, jaką przedsiębiorcze odkrycie odgrywa w strategii regionu dla wyspecjalizowanej dywersyfikacji	hybrydyzacja technologiczna specjalistyczne zróżnicowanie
Model biznesowy	Aby zidentyfikować tych agentów zaangażowanych w odkrycie i ich rolę, a dokładniej oczekiwany zwrot jego wdrożenia i konsolidacji, model biznesowy powinien określać mechanizmy służące do osiągnięcia tego celu lub innymi słowy, strategię (jako zestaw działań i zobowiązań) w celu rozpoczęcia inicjatywy przedsiębiorczego odkrywania	regionalna helisa obserwowanie okazji
Wkład w rozwój terytorialny	Ostatnia sekcja pozwala na powiązanie odkrycia przedsiębiorcy z zestawem determinantów, które umożliwiły odkrycie	regionalna helisa specjalistyczne zróżnicowanie

Źródło: opracowanie własne na podstawie del Castillo Hermosa, Paton Elorduy, Barroeta Eguía (2015).

Proces przedsiębiorczego odkrywania jest ściśle powiązany z okresem programowania funduszy strukturalnych Unii Europejskiej na lata 2014–2020, realizują go samorządy wojewódzkie. Polega na wyłonieniu sektorów wzrostowych gospodarki, które mogą zmienić lub uzupełnić wskazane w regionalnych strategiach inteligentne specjalizacje regionu.

Polityki na rzecz przedsiębiorczego odkrywania wymagają dodania do tradycyjnej polityki innowacyjnej (OECD, 2013):

- bodźców dla przedsiębiorców, by stymulować proces odkrywania i ułatwiać wejście do obiecujących specjalizacji, a tym samym osiągnięcie korzyści skali i aglomeracji;
- budowy międzyregionalnych powiązań, by poznać wiedzę, możliwości i technologie tych obszarów; obejmuje to wsparcie kooperacji w nauce i technice (wymiana pracowników, udział w konferencjach, wspólne programy badawcze), zwiększenie możliwości absorpcyjnych podmiotów systemu innowacyjnego i ułatwianie mobilności wykwalifikowanego personelu;
- nowych mechanizmów zmierzających do wykrycia nowych pomysłów, m.in. nakierowanych na zachęcanie firm do dzielenia się informacją o swoich poszukiwaniach, by odkryć komplementarność i połączyć umiejętności;
- wsparcia eksperymentowania, tj. narzędzi politycznych zmierzających do oceny potencjału wschodzących działalności w zakresie pobudzania wzrostu w przyszłości;
- programów edukacyjnych, czyli podnoszenia kwalifikacji w kierunku coraz bardziej interdyscyplinarnych działań.

W syntetyczny sposób przedstawione przedsiębiorcze odkrywanie jest istotnym modelem poszukiwania nowych źródeł wzrostu gospodarczego poprzez systematyczną obserwację, identyfikację i ocenę pojawiających się nowych trendów biznesowych i technologicznych. Obejmuje wiele komponentów i może być rozpatrywane wielopłaszczyznowo.

2. Przedsiębiorcze odkrywanie w województwie małopolskim

Zgodnie z zapisami Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Małopolskiego 2014–2020 Grupy Robocze wspólnie z Małopolską Radą Innowacji stanowią główny element systemu, w ramach którego kontynuowany jest proces przedsiębiorczego odkrywania w regionie. Proces ten realizowany jest w formule poczwórnej helisy, angażując przede wszystkim przedsiębiorców, a także przedstawicieli nauki, instytucji otoczenia biznesu, administracji oraz użytkowników innowacji.

Celem Grup Roboczych jest:

- przygotowanie szczegółowego opisu określającego zakres danej inteligentnej specjalizacji, uwzględnianego przy ocenie, czy wniosek o dofi-

nansowanie projektu w zakresie B+R+I mieści się w ramach inteligentnej specjalizacji;

- określenie wizji rozwojowej, zastosowań technologicznych i mierzalnych oczekiwanych efektów działań w ramach danej inteligentnej specjalizacji;
- przygotowanie propozycji zmian i uzupełnień danej inteligentnej specjalizacji, a także formułowanie potrzeby wprowadzenia nowych specjalizacji;
- dostarczanie Zarządowi Województwa oraz Małopolskiej Radzie Innowacji rekomendacji o charakterze operacyjnym na podstawie wniosków z badania potrzeb przedsiębiorstw oraz efektów wdrażania instrumentów wsparcia, w tym programów operacyjnych: krajowego i regionalnego;
- animowanie współpracy cross-sektorowej przedsiębiorstw z jednostkami badawczo-rozwojowymi, otoczeniem biznesu i partnerami społecznymi w celu oddolnego i konkurencyjnego badania potrzeb przedsiębiorstw, przygotowania i realizacji wspólnych przedsięwzięć i projektów prowadzonych przez jednostki naukowe oraz konsorcja jednostek naukowych z przedsiębiorcami, a także w celu poszukiwania nowych obszarów przewagi konkurencyjnej regionu, które mogą rozwinąć, uzupełnić lub zastąpić obecne inteligentne specjalizacje.

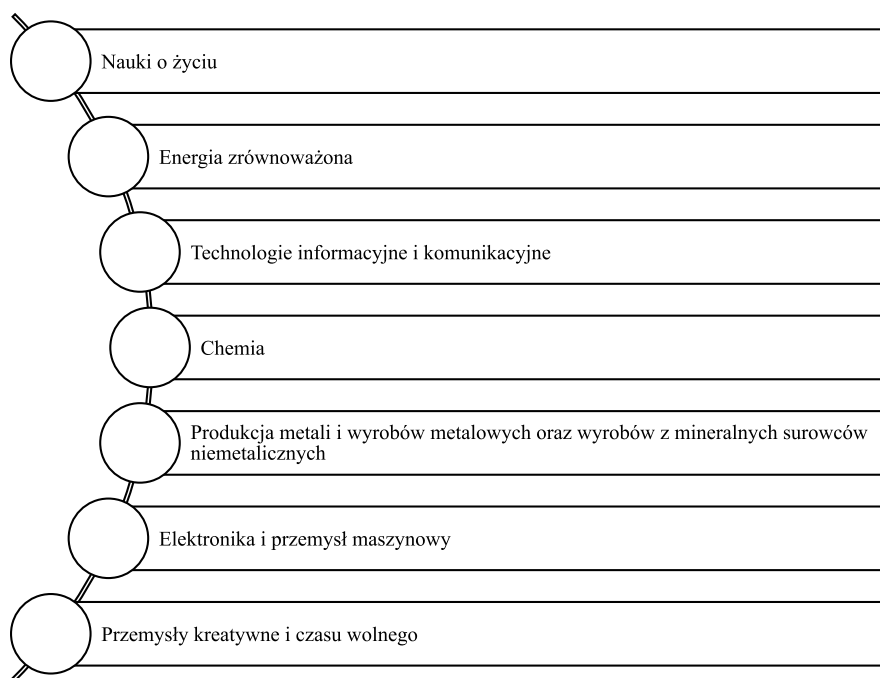
Pracując nad szczegółowym opisem małopolskich inteligentnych specjalizacji, Grupy Robocze² korzystały m.in. z opisów obszarów technologicznych Krajowych Inteligentnych Specjalizacji (MG, 2015), badania „Analiza weryfikacyjna obszarów inteligentnej specjalizacji regionalnej województwa małopolskiego” (UMWM, 2014a), propozycji przypisania kodów PKD dla dziedzin specjalizacji regionalnej Małopolski, przygotowanych w ramach opracowania „Charakterystyka dziedzin wytyczonych przez inteligentną specjalizację regionu” (UMWM, 2014b), analizy technologii przyszłości (foresight technologiczny) – „Perspektywa technologiczna Kraków – Małopolska 2020” (Raport, 2010).

Jednym z instrumentów wykorzystanych w procesie przedsiębiorczego odkrywania w województwie małopolskim jest mechanizm eksperymentacji wdrożony i stosowany w Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Małopolskiego 2014–2020 (RPO WM 2014–2020). Mechanizm ten jest częścią procesu monitorowania inteligentnych specjalizacji regionu i służy umożliwieniu identyfikacji w ramach otwartej i konkurencyjnej procedury naboru, nowych dziedzin niszowych, potencjalnej przewagi konkurencyjnej Małopolski. Mechanizm eksperymentacji oznacza,

² Autorka jest członkiem Interdyscyplinarnej Grupy Roboczej ds. Inteligentnych Specjalizacji przy Urzędzie Marszałkowskim Województwa Małopolskiego.

że w ramach prowadzonych naborów ograniczony strumień środków zostanie przeznaczony na wsparcie projektów spoza obszarów zidentyfikowanych jako aktualna specjalizacja regionalna. Limit środków na wsparcie projektów w ramach poddziałania 1.2.1. RPO WM (Działalność badawczo-rozwojowa przedsiębiorstw) w ramach mechanizmu eksperymentacji wynosi łącznie 10% alokacji UE przeznaczonej na projekty badawczo-rozwojowe w ramach poddziałania, tj. 10 mln euro.

Rysunek 2. Struktura inteligentnych specjalizacji w województwie małopolskim

Źródło: opracowanie własne.

Dzięki przeprowadzeniu oceny potrzeb przedsiębiorstw usługi publiczne w zakresie wspierania innowacji mogą być precyzyjniej dopasowane. Ponadto może to lepiej skierować uwagę na obszary, w których rozwój może spowodować wzrost innowacyjności i poprawić konkurencyjność polskiej gospodarki. Jest to zgodne z polityką inteligentnych specjalizacji, gdy programy mają na celu zapewnienie zintegrowanej, odpowiednio zlokalizowanej transformacji gospodarczej, która kieruje wsparcie i inwestycje na kluczowe krajowe lub regionalne priorytety, wyzwania i potrzeby w zakresie rozwoju opartego na wiedzy (World Bank Group, 2016).

Podsumowanie

Głównym celem procesu przedsiębiorczego odkrywania jest identyfikacja priorytetów dla krajowych i regionalnych programów wspierania innowacji. Jednak sam proces też ma dużą wartość, ponieważ pomaga przekonać sektor publiczny i prywatny do jednej wizji rozwoju zogniskowanej na wybranych inteligentnych specjalizacjach i związanych z nimi szansach biznesowych i technologicznych. W ten sposób proces przedsiębiorczego odkrywania pomaga ukierunkować ograniczone zasoby i osiągnąć masę krytyczną inwestycji. Proces przedsiębiorczego odkrywania przyczynia się również do nawiązywania i zacieśniania kontaktów oraz generowania wiedzy i wartości dodanej, których prawdopodobnie nie udałoby się uzyskać bez tak ścisłej współpracy między sektorem prywatnym i publicznym

Proces przedsiębiorczego odkrywania faktycznie oznacza szerokie promowanie przedsiębiorczości. Podczas gdy przedsiębiorstwa, które odniosą sukces, będą stanowić nową specjalizację regionu (kraju), rolą polityki jest stworzenie elastycznej strategii skupiającej się na mierzalnych celach pośrednich, identyfikacji przeszkód i nieprawidłowości w funkcjonowaniu rynku oraz zapewnienia informacji zwrotnej dla politycznego procesu uczenia się. Podejście inteligentnej specjalizacji uznaje ponadto, że należy rozważyć zachęty (np. prawa własności intelektualnej, granty), aby nagrodzić tych przedsiębiorców, którzy odkrywają nowe domeny i działania, co następnie zachęca innych, działając stymulująco na osiągnięcie efektów skali i korzyści z innowacyjnego rozwoju regionów.

Pomyślny przebieg procesu przedsiębiorczego odkrywania wymaga ścisłej współpracy, współuczestnictwa i zaangażowania ze strony wszystkich interesariuszy z sektora publicznego. Zgodnie z ideą programu inteligentnej specjalizacji proces przedsiębiorczego odkrywania wychodzi z założenia, że wszyscy interesariusze realizują tę samą misję polegającą na promowaniu rozwoju gospodarczego poszczególnych województw (a tym samym całego kraju) oraz że są gotowi, chętni i zdolni do bliskiej współpracy na rzecz realizacji tak postawionego zadania niezależnie od wszelkich przeszkód instytucjonalnych i prawnych lub braku zasobów. Kluczowa dla powodzenia procesu jest chęć interesariuszy do działania.

Literatura

- del Castillo Hermosa, J., Paton Elorduy, J., Barroeta Eguía, B. (2015). Especialização Inteligente e Descoberta Empreendedora. Teoria e Realidade. *Revista Portuguesa de Estudos Regionais*, 39, 5–22.
- Foray, D. (2015). *Smart specialization: opportunities and challenges for regional innovation policy*. London: Routledge.
- Gródek-Szostak, Z., Kajrunajtys, D., Chęcińska-Zauchka, A. (2016). Wpływ instytucji otoczenia biznesu na zarządzanie procesem transferu technologii w przedsiębiorstwie. W: E. Mazur-Wierzbička (red.), *Procesy w organizacji – wybrane aspekty* (s. 33–46). Szczecin: Wydawnictwo ZAPOL.
- Gródek-Szostak, Z., Kajrunajtys, D., Jando, O. (2018). Regional background of the conditions of innovative cooperation of enterprises. *Journal of Innovations and Applied Statistics*, 1 (8), 14–19.
- Gródek-Szostak, Z., Szelaǳ-Sikora, A., Sikora, J., Korenko, M. (2017). Prerequisites for the Cooperation Between Enterprises and Business Support Institutions for Technological Development. W: *Business and Non-profit Organizations Facing Increased Competition and Growing Customers' Demands* (s. 427–439). Nowy Sącz: Wyższa Szkoła Biznesu – National-Louis University.
- Hausmann, R., Rodrik, D. (2003). Economic development as self-discovery. *Journal of Development Economics*, 2 (72), 603–633.
- Klinger, B., Lederman, D. (2011). Export Discoveries, Diversification and Barriers to Entry. *Economic Systems*, 1 (35), 64–83.
- MG (2015). Krajowe Inteligentne Specjalizacje. Warszawa: Ministerstwo Gospodarki.
- OECD (2013). *Innovation-driven growth in regions: the role of smart specialisation*. Paris.
- Raport (2010). *Perspektywa technologiczna Kraków – Małopolska 2020*. Kraków–Warszawa: Infostrategia, Fundacja Instytut Mikromakro, IDC Polska.
- Rodrik, D. (2004). *Industrial Policy for the Twenty-First Century*. Centre for Economic Policy Research. Discussion Paper Series, No. 4767.
- RPO WM (2014–2020). Regionalny Program Operacyjny Województwa Małopolskiego 2014–2020. Kraków.
- UMWM (2014a). Analiza weryfikacyjna obszarów inteligentnej specjalizacji regionalnej województwa małopolskiego. Kraków: Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego.
- UMWM (2014b). Charakterystyka dziedzin wytyczonych przez inteligentną specjalizację regionu. Kraków: Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego.
- World Bank Group (2016). *W kierunku innowacyjnej Polski: proces przedsiębiorczego odkrywania i analiza potrzeb przedsiębiorstw*. Pobrano z: <http://www.worldbank.org/pl/country/poland/publication/entrepreneurial-discovery-process-poland> (15.01.2019).

ENTREPRENEURING DISCOVERY PROCESS AS A FORM FOR SUPPORTING INNOVATION IN A ENTERPRISE – A MALOPOLSKA REGION STUDY

Abstract

The research problem posed in the article is the method of supporting innovation in an enterprise, using entrepreneurial discovery. It is an element of prioritization of activities undertaken within the framework of a region's innovation policy. The aim of the research was to define the concept of the entrepreneurial discovery and to analyze its role in the mechanism of enterprise support. The research was carried out based on the example of the Małopolskie province. The above mentioned research was based on the analysis of primary sources and included, e.g. the results of the analysis of a technological foresight, included in the report Technological Perspective Kraków – Małopolska 2020 and the provisions of the Regional Operational Program of the Małopolskie Voivodship 2014–2020.

The analysis showed that the process of entrepreneurial discovery means broad promotion of entrepreneurship and requires close cooperation, participation and involvement on the part of all stakeholders from the public sector. One of the most important conclusions is the fact that the willingness of stakeholders to act within their scope of competence is essential for the project's success.

Keywords: entrepreneurial discovery, innovation, entrepreneurship

JEL codes: O14, O11

Cytowanie

Gródek-Szostak, Z. (2019). Proces przedsiębiorczego odkrywania jako formuła wspierania innowacji w przedsiębiorstwie – studium województwa małopolskiego. *Studia i Prace WNEiZ US*, 55, 185–194. DOI: 10.18276/sip.2019.55-16.